

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forukuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen mandag aften, manuskript innen fredag aften. „St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og Ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat: 25237. Redaksjonssekretæren privat: 10693. Ekspedisjonen, Akersveien 5 I, er åpen alle hverdager fra kl. 10—2 og 4—6. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4. „St. Olav“'s forlag samme sted, samme tid.

INNHold: Ektefeller — foreldre. — Søster Louise Stanislas. — Pius XI's rundskrivelse. — Abortus provocatus. — Katolske lægers ed. — I kikkerten. — Takk. — Herhjemme — og derute.

Ektefeller

— foreldre.

Kardinal Faulhaber har holdt en tale om dette spørsmål som har bud til hele menneskeheten, selv om kardinalens utgangspunkt har vært det tyske folk. I denne tid hvor barnets rett til livet er mer truet enn noen gang før her hjemme, har kardinalens ord en sterk aktualitet.

Statistikken har fastslått en forferdende kjennsgjøring: fødslenes antall er nu så sterkt i tilbakegang at det tysk folk nu trenger flere kister for de døde enn vugger for de nyfødte. Ennu i 1900 var der 36 fødsler på hver tusen innbyggere. I de følgende år sank barnetallet stadig mer og mer, inntil vi nu har flere dødsfall enn fødsler, og det tyske rikets hovedstad innehar plassen som verdens mest ufruktbare by. Vi er et døende folk, og siden krigen har vi mistet flere millioner mennesker ved fødselstilbakegang enn vi har mistet under hele verdenskrigen.

Hvis vi nu vil undersøke grunnen til dette må i første rekke den økonomiske nødtilstand nevnes som årsaken til at det for adskillige mennesker blir overordentlig vanskelig — ja næsten umulig å ernære et større antall barn. Spørsmålet: «hvad skal vi spise — hvad skal vi klæ oss i — hvor skal vi bo?» hviler tyngende på alle familiefedre og familiemødre. Hvorledes skal de fordele til fem det brød som knapt nok er tilstrekkelig til to?

Hvor lett kan under disse økonomiske sorger først gleden ved barnet dø — og dernæst barnet selv! Men jeg oppgir ikke håpet om at når den økonomiske stilling bedrer sig vil samtidig folkets livsvilje også bryte frem — og at alle derfor kan forstå at i samme grad som man arbeider på å forbedre de økonomiske levevilkår arbeider man på folkets sedelige gjenreisning og gjenfødsel. Men den vanskelige økonomi bærer dog ikke utelukende skylden for at barnet betraktes som en forbanelse istedetfor en velsignelse. Fødselstilbakegangen er like så stor om ikke større i kretser som ikke kjenner

til økonomiske sorger, og den var begynt der før krigen, altså på en tid hvor man ikke kunde tale om samfunnsnød. Og på den annen side ser vi også hvorledes gleden ved barnet nettop finnes i de fattige hjem og hvorledes nettop de stadig hilser barnet som en himmelens velsignelse.

En stor tysk lægeautoritet har sagt: «Si til alle kvinner: de sykdommer som rammer kvinner fordi de begår forbrytelser mot naturen vil koste mer enn barn vil koste.»

Disse handlinger strider mot moralloven. Der er naturlover som gjennom ekteskapet heves op til å bli Guds lover — objektive sedelige anordninger som ikke er underkastet menneskelig vilkårlighet og som hverken kan omstøtes av staten eller settes ut av kraft ved vanskelige økonomiske kår. Hvad vilde der være blitt av disse sedelige bud om hvert århundre under påberøpelse av sine tidsforhold hadde kunnet bryte stener ut av denne Guds opbygning og derved ødelagt den?

Den første lov rettes mot ektefolk, som vel vil være ektefeller, men ikke foreldre, og den lyder: Non licet — det er ikke tillatt å handle mot ekteskapets sedelige mål som er barnet. Hensynet til økonomien kan hverken avskaffe Guds bud eller tillate noe som ifølge sin innerste natur er usedelighet. Naturmennesker forstår imidlertid ikke at de sedelige anordninger er faste og høit hevet over menneskeangrep. Men de var ikke Guds tanker om naturmennesket vilde tenke det samme — det var ikke Guds lover om naturmennesket umiddelbart kunde erkjenne dem.

Den annen lov forbyr drapet av det ufødte barn. Noen vil tillate det fordi det kun kommer ektefellene ved og ingen annen kan bestemme noe om dette — andre vil tillate det på medisinske, sociale eller eugeniske indikasjoner. Og noen forlanger ennvidere at staten skal hjelpe til ved å erklære inngrep mot det spirende liv for straffrie.

Den pavelige rundskrivelse «Casti Connubii» har den

innerste medlidenhet med moren som setter sitt eget liv inn for å skjenke et barn livet. Men barnets liv står under beskyttelse av det 5. bud: «Du skal ikke slå ihjell!» Og det er i sannhet en redsel når to mennesker, som skulde ha del i Guds skapermakt og bygge liv op, i stedet strekker hånden ut for å drepe sit barn ennå før det er født til livet og gjenfødt i dåpen. En redsel når et barn som er et virkelig menneske blir ødelagt i morens liv og med foreldrenes vilje. Det ufødte og udøpte vesens blod roper mot himmelen, og dets skygge vil hele livet igjennem vandre ved morens side. Og når disse kvinner som hin kvinne hos Shakespeare vil vaske sine hender, vil de alltid ha blod på dem.

Den tredje lov er rettet mot den såkalte eugeniske racehygiene. Det er tillatt å dra omsorg for en sund efterslekt — men det er ikke tillatt å forby mennesker som man frykter skulde få arvelig belastede barn, å gifte sig eller ved operative inngrep frata dem evnen til å bli foreldre, av frykt for å skaffe staten flere å forsørge. Den eugeniske racehygienens forkjempere er alvorlige menn med stor kjærlighet til sitt folk, som de gjerne vil befri for mindreverdige individer — men de som ikke med en gang forstår Kirkens standpunkt overfor Eugenikken, bør tenke på den såkalte Euthanasi, som ved en smertefri død vil befri samfundet for de uheldredelige syke og for de mindreverdige individer; skjont også disse har rett til å leve til deres time slår. Og hvem skulde ha rett til å bedømme om tiden nu er inne for et menneske til å forlate verden?

Staten våker over sitt eget liv og dets høieste verdier når den vokter over de sedelige anordninger. Ingen statens lov kan erklære for rett hvad naturlovene og evangeliene kaller urett. Ingen statslovmakt kan legalisere barnemord i nogen form. Staten har som oppgave å ta de vergeløse under sin beskyttelse — derfor må den også verge de aller mest vergeløse, de ufødte. Staten tør ikke se rolig på at preventive midler selges i butikker og forretninger, og ungdommen veiledes i deres benyttelse. Staten må under forskjellige former støtte de barnerike familier økonomisk — selv om den må utligne denne merutgift på de barnløse familier og på de ugifte. Det må ikke tales at familier med mange barn ikke kan skaffe sig bolig eller at barn er hindringer for å få en stilling. Men alle statens foranstaltninger kan imidlertid ikke helbrede den folkesykdom som bærer navnet: «angst for barn», hvis disse foranstaltninger kun har sin rot i befolkningspolitikk og ikke i moralen og sedeligheten. Her må staten støtte sig til Kirken og søke dens hjelp til å lede folket på den rette vei. Uten en sjeelig fornyelse gavner all økonomisk støtte intet. Familien må grunnes på moral og respekt for ekteskapets mål.

Den hellige Fader har med den største anerkjennelse uttalt sig om lægens kall: «Gode og erfarne læger søker alltid å bevare morens og barnets liv, ti det vilde være uverdigg for det ærefulle hverv å være læge om man drepte liv under påskudd av å ville helbrede eller drevet av falsk medlidenhet.» Medlidenhet er en menneskelig skjønn følelse, men den kan ikke fri fra lydighet mot Guds bud. Lydighet mot det 5. bud kan vel i enkelte

tifelle synes grusom og hård, men allikevel er dette bud en velsignelse for samfundet. En samvittighetsfull læges oppgave er å redde liv, ikke å drepe. Det er alltid, selv overfor de tungeste oppgaver, lægens kall å si ja til livet — aldri må han si nei.

Den pavelige rundskrivelse om ekteskapet påberoper sig Pauli ord: «I menn elske eders hustruer som Kristus har elsket Kirken!» Og Paulus fremhever med disse ord den egentlige kjærlighet, den uegennyttige kjærlighet, den hellige kjærlighet, som kan beherske sig så den ikke blir dødsdommen over kvinnens liv. Av fri vilje har mannen sagt sitt: ja foran alteret, og nu tør han ikke nedverdige kvinnen til slavinne. Når vi nu på alle livets områder ellers har gjort fremskritt: i boligkultur og levemåte, i åndsutvikling, på skoleområdet og i arbeidsutdannelse — hvorfor skal vi så hvad ekteskapsforholdene angår stadig stå på samme nivå som i den førkristelige tid? Kristus har hevet ekteskapet ut av det animalske og op i det åndelige, og Paulus har opfordret til ved ånden å avdø fra kjødet. Ekteskapets rettigheter og plikter må beåndes — og ved bønn og flittig bruk av sakramentene blir der stillet sterke sedelige krefter mot de ubendige naturdrifter. Mennesket må løfte sig til Gud for å kunne vedbli å være menneske og ikke synke ned til dyrene.

Ingen tør spotte over en barnerik familie og ingen tør dømme en barnløs. Alle skal hjelpe til så ekteskapet og moderverdigheten atter blir noe hellig — alle må med ærefrykt hilse den vordende mor i den tid hun går mellom oss som hin mor fra Betlehem. Alle må løfte sine stemmer mot de kvinner som har større kjærlighet til katter eller hunder enn til barn.

Men ekteskapet kan ikke få sin aktede plass for ungdommen hevder renheten før ekteskapet som det eneste rette og hele folkets moralstandard heves. Kirken må atter og atter innprente dette og stå som moralens og sedelighetens vokter. Ti et folks død eller liv, nedgang eller oppgang avhenger av den sedelige plass det gir ekteskapet.

Søster Louise Stanislas,

født Gjertrud Kristiansen, avgikk ved døden den 24. ds. på Vår Frue Hospital, styrket med Kirkens hellige nådemidler. Den avdøde var født i Fredrikstad 11. september 1907. Hun reiste som sykepleierske til Belgien i 1928, hvor hun virket en del år ved St. Josephssøstrenes klinikk i Bruxelles. Derpå trådte hun inn i St. Josephssøstrenes kongregasjon i Chambéry, Frankrike.

Efter noen tid blev hun syk og lengtet nu bare til hjemlandet. I mai kom hun da hjem igjen til Norge, trodde selv at hun nu skulde få sin helbred igjen. — Dog menneskenes veier er ikke Guds veier.

Den avdøde var plikttro i sin gjerning og almindelig avholdt.

Hun anbefales til de troendes forbønn. — R. I. P.

«Abortus provocatus.»

Av høiesterettsadvokat Ingolf Sundfør.

Dette bemerkelsesverdige innlegg i debatten om «abortus provocatus» stod å lese i «Aftenposten» for 25. ds.

Følgende punkter fortjener mÅskje overveielse:

1) Om der er ført fyldestgjørende bevis for noen avgjørende endring i folkets moralske dom uttrykt i straffeloven for fosterdrap i straffeloven av 1902. De som krever endring i loven plikter pÅ tilfredsstillende mÅte Å legitimere endringen i moralopfatningen. Loven bør nemlig Åpenbart stemme med opfatningen blandt folkets flertall. Bybefolkningen utgjør en beskjeden del av folket, mesteparten består av bønder og fiskere som lever under enklere og naturligere forhold enn bybefolkningen. Der finnes dessuten en ikke uvesentlig rest av kristne i landet, og deres standpunkt er formentlig gitt.

2) Er det noget gyldig argument for ophevelse eller avsvækkelse av straffebudet at de som bryter straffebudet utsetter sin helbred og sitt liv for fare? Gjelder ikke det ved en rekke straffebud?

3) Er det et tungtveiende argument for ophevelse eller avsvækkelse av straffebudet, at det er lettere for de rike enn de fattige Å overtrede straffebudet, og at rettsåndhevelsen er vanskelig? Gjelder ikke det for de fleste forbrytelser?

4) Hvorledes vil en ophevelse eller vesentlig avsvækkelse av straffebudet virke pÅ bestående ekteskaper og pÅ istandbringelse av nye? Ekteskapet er pÅ grunn av menneskeavkommets utpregede og langvarige hjelpe-løshet, samfundets — uten sammenligning — viktigste institusjon.

5) Skal kvinnen og kvinnens «indikasjoner» være enbestemmende for den felles livsfrukts liv eller død, eller skal faren ha medbestemmelsesrett?

6) Ligger ikke vanskelighetenes tyngdepunkt mere i en utsøkt vanskelig og ineffektiv *rettshåndhevelse*, enn i forskjellige *formuleringer* av en paragraf?

7) Er det en heldig rettstilstand at der faktisk idag ikke *forsøkes* utøvet nogen kontroll med lægers, sykehus' og kvaksalveres virksomhet pÅ dette felt?

8) Er lægenes beskyttelse bak taushetsplikten be-grunnet ikke alene i sykdomstilfelle, men ogsÅ med hensyn til operative inngrep som intet har med sykdom Å gjøre og i strid med lov?

9) De menneskelige utsagn er fulle av feilkilder. Avgjørelsen av «de sociale og humanitære indikasjoner» vil utelukkende mÅtte bygge pÅ slike utsagn — ofte i slike tilfelle endog *bevist* forvrengte.

10) Intet menneske kan bedømme hvad det liv som utslettedes vilde ha betydd av glede og verdi for moren, faren og samfundet om det hadde fått leve. Hvad er sÅ verdien av *øieblikkets* «sociale og humanitære indikasjoner»?

11) En læge kan bedømme sykdomsindikasjoner, men er han den rette til Å bedømme vekten og verdien av sociale og humanitære forhold?

12) Hvis man anerkjenner prinsippet om at det gryende liv skal kunne ofres for Å forbedre foreldrenes

økonomi og komfort og lignende hensyn, blir det helt ubegripelig hvorfor ikke de uheldredelige sinnssyke ofres. Å tillate drap av det gryende liv men samtidig skjermelivsvrak, er «Å avsiile myggen og samtidig sluke kamelen».

13) Bør man ikke holde op med Å benytte det uskyldig klingende «abortus provocatus»? Det høres ut som navn pÅ en blomst eller en medisn. Loven kaller det *fosterdrap* — en treffende karakteristik av gjerningen.

Katolske lægers ed.

«Office Caritas» gjengir den ed som de katolske medisinske studenter ved universitetet «Aurora» i Shanghai avlegger når de mottar sitt doktordiplom. Ordlyden av denne ed viser med hvilken omhu der våkes over de unge kinesiske lægers sociale utdannelse. MÅtte det ogsÅ kunne inspirere våre europeiske læger!

Eden har følgende ordlyd:

«I min stilling som læge vil jeg trofast overholde alle moralens og den profesjonelle æres forskrifter.

Jeg vil behandle alle mine patienter — rike som fattige — samvittighetsfullt og med den største omhu. I dette øiemed vil jeg bestrebe mig pÅ Å utvide mine kunnskaper og følge med i alle videnskapens og erfaringens fremskritt.

Jeg vil anse det som en alvorlig og absolutt forpliktelse Å tilse patienter som er angrepet av smittsomme og epidemiske sykdommer og ikke under nogen omstendighet vike tilbake for den profesjonelle fare.

Jeg vil ubrytelig overholde den profesjonelle taushetsplikt.

Jeg vil bruke all min innflytelse for Å bekjempe bruken av preventive midler.

Da livet er hellig, vil jeg våke over alle mine patients liv med den største ærefrykt.

I særdeleshet vil jeg sette alt inn pÅ Å skåne sÅvel morens som barnets liv.

Jeg vil gjøre mig det til en plikt Å underrette eller sørge for at en patient som er farlig syk blir underrettet om den fare han svever i forat han kan dra omsorg for sine materielle og religiøse interesser.

Jeg vil aldri av nogen forlange et honorar som overstiger vedkommendes midler, og jeg vil anse det som en ære alltid Å ofre en del av min tid til gratis fattigpleie.

Det skal være mig en æressak aldri Å ta imot et beløp som ikke er en rettferdig godtgjørelse for mitt profesjonelle arbeide.»

I disse tider hvor man beklager sig — og det med rette — over den almindelige nedgang i den offentlige og profesjonelle moral, er de unge kinesiske læger oss et eksempel til beundring og efterfølgelse.

7 kikkerten.

I protestantiske kretser spores nu en voksende interesse for å styrke **privatskriftemålet**. I en artikkel om dette emne i «Luthersk Kirketidende» (nr. 28) kommer pastor H. Riiser også inn på det katolske skriftemål, som han imidlertid — på grunnlag av en tydeligvis nokså overfladisk lesning av den katolske katekismus — avviser som skjematisk og uåndelig. Det er jo fortjenstlig at pastoren har hentet opplysninger om katolsk lære og praksis fra **katolsk kilde**, men det hadde vel vært mulig å skaffe sig litt mer dokumentasjon før han fremsatte en så avgjørt konklusjon. Hvor det gjelder en positiv løsning av spørsmålet om hvorledes man kan få styrket skriftemålets posisjon i den lutherske kirke, er han langt mindre skråsikker. Han foreslår at andre forsøksvis skal benytte en fremgangsmåte, som han selv ikke har nogen tro på, forat man kan få høre om deres erfaringer og resultater — Man kan ikke annet enn beklage de mennesker som i sjelenød skal være prøvekluter for vaklende sjelsesørgeres nye metoder. Antagelig vil kun meget få innlate sig på slike eksperimenter, og hvad sjelsesørgerne angår vil disse sannsynligvis likesom denne pastor beklage sig over at så få betror sig til dem. Det kan iøvrig ikke nektes at når man leser nevnte artikkel og andre om samme emne får man uvilkårlig det inntrykk at trangen til å skrifte er betydelig mindre enn lenselen etter å høre skriftemål.

TAKK!

Idet vi nu avslutter St. Vincensforeningens innsamling til feriekolonien for i år, må det være mig tillatt å fremføre på foreningens vegne en dyptfølt takk for den redbonne imøtekommenhet man har møtt vårt opprop med, og den tillit som nu gjennom ti år er vist foreningens og dens ansvarlige menn, derav de syv med den nuværende president.

Altså: hjertelig takk alle Dere som har støttet oss nu i år — dette på grunn av brandkatastrofen så vanskelige år. Vi har selv i år fått endene til å møtes økonomisk, og der blir vel noget til overs til nye lakener og puter også. Revidert regnskap vil bli sendt biskopen og fremlegges på St. Vincensforeningens generalforsamling i september.

Ved branden mistet vi hele koloniens utstyr og der blev innkjøpt etterpå det aller nødvendigste, slik at det klarte sig. De brandlidte gutter fikk likeledes de nødvendige klær og sko — og alt dette kostet penger da kun et par-tre familier hadde assurt. Derved fikk vi altså den dobbelte oppgave både å skaffe hus og mat og klær.

Våre bidragsydere i naturalier skylder vi stor takk. Det er: Bakermester A. Hansen senior, Bogstadgveien — Smørfabrikken van den Bergh, Mustad & Co. og Norenberg & Co., samt Jens J. Andersen og W. Thielemann som har gitt oss pølser m. m. Og endelig takker vi lederne for gutte- og pikekolonien.

Denne vår takk bes mottatt på vegne av foreldre, barn, St. Vincensforeningens styre og medlemmer. Med Guds hjelp løfter katolikkene i Norge selv store oppgaver — det har nu atter vist sig overfor oss. Gud er attåt!

I ærbødighet

Ivar Ruyter, president i St. Vincensforeningen, Oslo.

Herhjemme: —

OSLO. Vel begynt er halv fullendt. — Tross det herlige høstvær hadde mange av St. Halvards menighets medlemmer igår funnet veien til vårt lille intime foreningslokale for å gjenopta våre månedlige familieaftener i St. Halvards lokalforening av St. Olavs forbund. Fremmøtet var «tf.», underholdningen «s. tf.», stemningen «s. tf.» og resultatet «m. tf.» Etter at formannen, hr. Ruyter, hadde ønsket vel møtt etter ferien og gitt uttrykk for våre ønsker og vårt håp om godt samarbeide i det kommende semester gav han ordet til aftenens foredragsholder pater Boers, som vilde fortelle om sine inntrykk fra en reise til Stockholm, Leningrad, Helsingfors og Kjøbenhavn i sommer. Vår forventning var stor — meget stor — (vi kjenner jo vår pater), den blev allikevel overtruffet. På en klar og fengslende måte fortalte han om sin reise, og da han sluttet med å citere en strofe av «Ja vi elsker» og uttalte: «Blandt de tusen hjem har også jeg et hjem her i mitt nye fedreland», da vilde jubelen og applausen ingen ende ta. Etterpå leste hr. Sigurd Tønnesen noen morsomme ting. — Vi håper på mange slike hyggelige aftener i vinterens løp. Sup.

O. K. Y. avholdt sitt første møte etter ferien søndag 26. aug. i foreningslokalet, som var pent pyntet med blomster. Fremmøtet var godt. Mgr. Kjelstrup holdt foredrag om «praktiske livsspørsmål for den unge katolikk» og la oss mange viktige livs-sannheter på hjerte. Som alltid påhørtes sogneprestens ord med dypeste oppmerksomhet og vi håper alle at mgr. Kjelstrup ofte i vinterens løp vil tale til oss. Formannen takket for foredraget. Og man gikk derpå over til å drøfte Tønsberg-turen søndag 9. septbr., hvor vi skal møtes med Porsgrunns katolske ungdom. Det hele møte var en vellykket innledning til forhåpentlig mange gode møter i vinterens løp. Deltager.

— og derute:

BOMBAY. I forbindelse med de meddelelser som vi i forrige nummer bragte om den store kamp som nu fra katolsk hold har reist sig mot de slette filmer kan det være av interesse å erfare at en hinduisk avis «The Indian Mirror» i Bombay nu på sin side har manet til den samme kamp. Dette blads redaktør, mr. Krishnamachari, bebuder i et nylig utkommet nummer dannelsen av en «Legion de la Decence», altså et sidestykke til den før omtalte «Legion of decency», og ber alle sine lesere melde sig inn i den. Alle ligesaes medlemmer skal undertegne en protest mot de umoralske filmer som betyr en stor fare for ungdommen, for hjemmene, for landet, moralen og religionen. Mr. Krishnamachari drar skarpt til felts mot kinoenes stadig voksende umoralitet og besverger sine landsmenn at de skal reise sig mot denne virkelige fare. Den dag — skriver han — hvor publikum alle som én reiser sig mot de uanstendige plakater og reklamebilleder og mot de slette filmer, vil både kino-styrere og filmprodusenter være nødt til å ta hensyn til disse protester og fornye hele genren på meget mer moralsk og oppbyggende grunnlag. Han peker i slutten av sin artikkel på det katolske arbeid i U. S. A. med det samme formål og ber alle indiere uten hensyn til religion eller klasse om å delta i den kamp som han akter å føre med all sin energi og støtte ham ved å innmelde sig i den omtalte liga.

Obs.! Kontingent for 1933—34 bedes innbetalt snarest.